Drents Overijsselse Delta

uw waterschap

Crisisplan

Waterschap Drents Overijsselse Delta

Ter inzage

Het Crisisplan van Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDODelta) is ter consultatie voorgelegd aan:

Veiligheidsregio Drenthe
Veiligheidsregio IJsselland
Veiligheidsregio Twente
Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland
Veiligheidsregio Flevoland
Wetterskip Fryslân
Waterschap Vechtstromen
Waterschap Noorderzijlvest
Waterschap Hunze en Aa's
Waterschap Zuiderzeeland
Waterschap Rijn en IJssel
Waterschap Vallei en Veluwe
Rijkswaterstaat Oost-Nederland
Rijkswaterstaat Noord-Nederland
Provincie Overijssel
Provincie Drenthe

Colofon

Titel:	Crisisplan waterschap Drents Overijsselse Delta
Uitgegeven door:	Waterschap Drents Overijsselse Delta
Adresgegevens:	Dokter van Deenweg 186, 8025 BM Zwolle
Telefoon:	088-2331200
Email:	info@wdodelta.nl

Versiegegevens

Status:	Definitief
Datum:	19-04-2021
Opstellers:	Hendri Kruiter & Kenrick Boerebach

Inhoudsopgave

Ter inzage ... 2
1. Inleiding ... 4
1.1 Kader ... 4
1.2 Uitgangspunten ... 4
1.3 Afbakening ... 5
1.4 Leeswijzer ... 5
2. Achtergronden ... 6
2.1 Kenmerken beheergebied ... 6
2.2 Risico's ... 6
2.3 Uitvoeringsdocumenten ... 7
3. Crisisorganisatie en werkwijze ... 8
3.1 Hoofdstructuur ... 8
3.2 Fasering ... 9
3.3 Alarmering en opschaling ... 9
3.4 Afschalen en nazorg ... 11
3.5 Crisisteams ... 12
3.6 Werkwijze ... 13
3.7 Crisiscommunicatie ... 14
3.8 Bijzondere bevoegdheden ... 15
4. Netwerkpartners ... 16
4.1 Algemene en functionele keten ... 16
4.2 Afstemming op GRIP-fasering ... 16
4.3 Vertegenwoordigers ... 17
4.4 Informeren en alarmeren veiligheidsregio's ... 18
5. Borging ... 19
5.1 Het crisiszorgsysteem ... 19
5.2 Het vastleggen van de manier van werken in documenten ... 19
5.3 Het opleiden, trainen en oefenen van de leden van de crisisorganisatie ... 19
5.4 Het afstemmen en samenwerken met de netwerkpartners ... 20
5.5 Het verankeren van de crisiszorg in de reguliere organisatie ... 20
5.6 Het evalueren van de inzet van de crisisorganisatie ... 20
5.7 PDCA-cyclus ... 21
Bijlagen ... 22
Bijlage 1 Overzichtskaart beheergebied waterschap Drents Overijsselse Delta ... 22
Bijlage 2 Afkortingenlijst ... 23

1. Inleiding

1.1 Kader

Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDODelta) draagt als waterbeheerder zorg voor het watersysteembeheer (waterkwantiteit, waterveiligheid en waterkwaliteit) en het zuiveringsbeheer (zuivering van afvalwater) in het beheergebied. Daarbij kunnen situaties ontstaan waardoor het watersysteembeheer en/of het zuiveringsbeheer (ernstig) in gevaar wordt gebracht. De reguliere organisatie is binnen de veiligheidsketen[1] verantwoordelijk voor de stappen proactie, preventie en nazorg. De crisisorganisatie houdt zich bezig met de stappen preparatie en repressie van de veiligheidsketen. Ze zorgt daarbij dat schadelijke gevolgen worden voorkomen, dan wel worden beperkt. Door externe ontwikkelingen, zoals klimaatverandering, veranderende wet- en regelgeving en samenwerking op internationaal, nationaal en regionaal niveau, is het belang van een goed georganiseerde crisisbeheersing sterk toegenomen.

Artikel 5.29 van de Waterwet verplicht waterbeheerders onder meer tot het opstellen van een calamiteitenplan. In aansluiting op landelijke ontwikkelingen en in afstemming met de samenwerkende waterschappen heeft WDODelta ervoor gekozen om dit plan het ‘crisisplan’ te noemen.
Het doel van het crisisplan is tweeledig:

1. Op hoofdlijnen vastleggen hoe WDODelta zich organiseert en hoe WDODelta optreedt bij een crisis.
2. Betrokken medewerkers, bestuurders en netwerkpartners daarover informeren.

Dit crisisplan is afgestemd op de crisis- en calamiteitenplannen van de betrokken veiligheidsregio’s (VR) en waterbeheerders én op andere relevante landelijke planvorming.

1.2 Uitgangspunten

WDODelta hanteert de volgende uitgangspunten voor de crisisbeheersing:

- Het doel van de crisisorganisatie is om onder eenhoofdige leiding (voorzitter crisisteam) met een multidisciplinair team zo snel mogelijk de crisis te beheersen en mitigerende maatregelen te treffen**.** Zo blijft de (potentiële) schade zo beperkt mogelijk. Wanneer de situatie onder controle is, wordt er zo snel mogelijk teruggekeerd naar de reguliere bedrijfsvoering.
- De crisisbeheersing bouwt voort op de dagelijkse bedrijfsvoering. De activiteiten (rollen) van de leden van de crisisorganisatie liggen in het verlengde van hun reguliere werkzaamheden (functies).
- Bij een crisis kantelt de organisatie en worden, afhankelijk van de ernst en omvang, één of meer delen van de crisisorganisatie actief. De voorzitter van het crisisteam heeft het mandaat om besluiten te nemen, vergelijkbaar aan het niveau van opschaling binnen de reguliere organisatie. Zo zijn de bevoegdheden van het Hoofd Veld Buiten vergelijkbaar met een teamleider in de reguliere organisatie en zijn de bevoegdheden van de Operationeel leider Waterschap vergelijkbaar met die van het directielid.
- De crisisorganisatie wordt niet misbruikt om maatregelen te nemen die niet nodig zijn voor de bestrijding van de crisis. Zij wordt uitsluitend ingezet voor de bestrijding van een crisis en niet voor het oplossen van problemen in de reguliere organisatie met maatregelen die (al dan niet bewust) achterwege zijn gebleven.
- Bij opschaling heeft de crisisbeheersing prioriteit boven de normale werkzaamheden. De focus ligt hierbij op de primaire taak van WDODelta, namelijk het goed functioneren van het watersysteembeheer en het zuiveringsbeheer.
- Voor de continuïteit van de crisisbeheersing is er een meervoudige bezetting van teams en rollen.
- Veiligheidsregio’s voeren de regie op de regionale rampenbestrijding en crisisbeheersing. Ze zijn daardoor, naast de gemeenten, buurwaterschappen en Rijkswaterstaat, een belangrijke netwerkpartner van WDODelta.

[1] De veiligheidsketen introduceerde het denken in processen bij crisisbeheersing. Elk proces vergt een eigen aanpak. De veiligheidsketen bestaat uit de volgende processen: proactie, preventie, preparatie, repressie en nazorg (https://www.raadsledenenveiligheid.nl/crisisbeheersing/de-veiligheidsketen).

- De opbouw van het crisiszorgsysteem is in alle zeven waterschappen, die deel uitmaken van het Platform Crisisbeheersing Waterschappen Midden-Nederland (PCWMN), uniform weergegeven en ziet er als volgt uit:
    - Beleidsdocumenten
    - Uitvoeringsdocumenten
    - Werkdocumenten
    - Gegevensdocumenten

  Ook de opbouw van het crisisplan is binnen het PCWMN uniform.

1.3 Afbakening

In dit crisisplan staat in hoofdlijn beschreven op welke risico's WDODelta zich voorbereidt, hoe het zich tijdens een crisis organiseert en hoe het daarbij samenwerkt met netwerkpartners. Het crisisplan is onderdeel van het crisiszorgsysteem. In de uitvoeringsdocumenten, de onderliggende laag, zijn diverse crisisbestrijdingsplannen opgenomen die gedetailleerd beschrijven op welke wijze de bestrijding van een crisis in een bepaald gebied wordt vorm gegeven.
De bundeling van de diverse activiteiten in één systeem zorgt ervoor dat de samenhang hiervan wordt gewaarborgd en gecoördineerd. Een uitgebreide toelichting op het zorgsysteem voor crisisbeheersing wordt gegeven in hoofdstuk 5.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is een analyse gemaakt van de risico's waarmee WDODelta te maken heeft. Hoofdstuk 3 gaat in op de structuur van de crisisorganisatie en de werkwijze ervan. In hoofdstuk 4 staat de afstemming met de netwerkpartners centraal, waarna in hoofdstuk 5 wordt beschreven hoe de crisisbeheersing is geborgd binnen het crisiszorgsysteem. In de bijlagen zijn twee overzichtskaarten van WDODelta en een afkortingenlijst bijgevoegd.

2. Achtergronden

2.1 Kenmerken beheergebied

WDODelta verzorgt het waterbeheer in Zuidwest- en Midden-Drenthe, Noordwest-Overijssel en in Salland. Een beheergebied met een oppervlakte van circa 255.000 ha, met 620.000 inwoners verdeeld over 22 inliggende gemeenten.

WDODelta heeft drie hoofdtaken:

- waterkering beheer, het keren van oppervlaktewater met dijken en kunstwerken;
- watersysteem beheer, zorgen voor voldoende- en schoon water;
- waterketen beheer, zorgen voor het zuiveren van afvalwater.

WDODelta zuivert op 16 rioolwaterzuiveringsinstallaties het afvalwater en beheert het water van beken, kanalen en andere watergangen. Met 245 km aan primaire- en 140 km aan secundaire waterkeringen, beheert WDODelta een totale lengte van circa 7640 km aan watergangen.

Het beheergebied van WDODelta grenst aan de beheergebieden van de waterschappen Vechtstromen, Hunze en Aa's, Noorderzijlvest, Wetterskip Fryslân, Zuiderzeeland, Vallei en Veluwe en Rijn en IJssel. Het beheergebied van WDODelta grenst en/of overlapt met de veiligheidsregio's IJsselland, Drenthe, Noord- en Oost Gelderland, Twente en Flevoland.

Een overzichtskaart van WDODelta is te vinden in bijlage 1.

2.2 Risico's

De nadruk van de werkzaamheden van WDODelta ligt op het veilig houden van het beheergebied (preventie). Dit komt tot uitdrukking in bijvoorbeeld de veiligheidsnormen voor primaire en regionale waterkeringen, de normen voor wateroverlast afkomstig uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW), de beheer en onderhoudsstrategie van WDODelta en de prioritering bij handhavingstaken voortvloeiend uit de Waterwet en de Keur[2].

Het voorkomen van waterstaatkundige crises en hun gevolgen is niet altijd mogelijk. De combinatie van de kans van optreden van calamiteiten en de gevolgen daarvan vormen samen het (rest)risico. Bij een risico-inventarisatie is het noodzakelijk om inzicht te krijgen in zowel de kansen van optreden als de gevolgen (effecten) bij het optreden van calamiteiten.

De onderstaande gebeurtenissen en de daarmee gepaard gaande risico's die tot crises kunnen leiden (kansen x gevolgen) bij WDODelta zijn:

- falende[3] primaire/secundaire/overige waterkering;
- falend watersysteem (binnen water) door extreme neerslag, uitval gemaal of grote stuw óf langdurige droogte;
- ernstige verontreiniging van oppervlaktewater;
- langdurige uitval rioolwaterzuiveringsinstallatie;
- langdurige uitval rioolgemaal;
- breuk persleiding.

[2] De Keur bevat gebods- en verbodsbepalingen die er op gericht zijn om waterstaatwerken in beheer bij het waterschap te beschermen zodat zij kunnen (blijven) functioneren. In de Keur zijn onder andere bepalingen opgenomen over het bouwen, het gebruiken van gronden en het aanleggen van werken in de keurzones.

[3] Falen van een technisch systeem of onderdeel ervan houdt in dat het zich bevindt in een toestand waarbij één of meer functies daadwerkelijk niet meer (kunnen) worden vervuld. In de beoordeling van de veiligheid van de primaire waterkeringen is dat de waterkerende functie (https://www.helpdeskwater.nl).

Naast de hiervoor genoemde risico's die direct van invloed zijn op de primaire taken van WDODelta zijn er ook een aantal risico's die voortvloeien uit ondersteunende processen of de continuïteit van de organisatie in gevaar brengen. Hierbij valt het volgende onderscheid te maken:

- Continuïteitscrisis: zoals langdurige uitval van informatie- en communicatietechnologie (ICT), cyberincidenten, elektriciteit, of grootschalige uitval van personeel vanwege bijvoorbeeld een griepepidemie.
- Bestuurlijk/juridische crisis: zoals bij verantwoordingsvraagstukken of bij een mislukte aanbesteding.
- Imagocrisis: zoals het ontstaan van schadelijke negatieve beeldvorming en vertrouwensschendingen. Deze kunnen zich zowel intern als extern voordoen, zoals bijvoorbeeld bij een datalek.

Indien één van deze bovenstaande crises zich voordoet of als er een dreiging is, wordt de crisisorganisatie geactiveerd.

2.3 Uitvoeringsdocumenten

Middels proactieve en preventieve maatregelen in het dagelijks werk probeert WDODelta risico's tot een acceptabel niveau te reduceren. Hierbij valt onder andere te denken aan beheer en onderhoud van waterstaatswerken, vergunningverlening en handhaving. Ondanks deze maatregelen zijn risico's niet volledig uit te sluiten en kan er altijd iets mis gaan. Om die reden zijn er voor de belangrijkste risico's uitvoeringsdocumenten opgesteld. Deze worden de komende jaren, daar waar nodig, afgestemd en bijgesteld naar de maatstaven van WDODelta.

Crisisbestrijdingsplannen
In de crisisbestrijdingsplannen wordt een nadere beschrijving gegeven van de aan de primaire processen gerelateerde risico's en de bestrijdingsmaatregelen. WDODelta onderscheidt de volgende crisisbestrijdingsplannen:

- Wateroverlast
- Watertekort
- Hoog buitenwater
- Zuiveringstechnische werken
- Waterkwaliteit

Continuïteitsplannen
In de continuïteitsplannen wordt een beschrijving gegeven van risico's die de continuïteit van de organisatie in gevaar brengen. Voorbeelden hiervan zijn de uitval van personeel, de uitval van nutsvoorzieningen, de uitval van ICT, cyberincidenten en de uitval van faciliteiten. Omdat risico's voor de continuïteit de normale bedrijfsvoering aantasten, kunnen ze als keteneffect een kerntaak gerelateerd risico tot gevolg hebben en daarmee de primaire processen schaden. Zo kan de uitval van elektriciteit tot wateroverlast leiden als daarbij gemalen stilvallen.

Crisiscommunicatieplan
Dit plan beschrijft de uitgangspunten, werkwijze en afspraken van het team communicatie in tijden van crisis. Communicatiemedewerkers, die een rol vervullen tijdens een crisis, krijgen middels dit plan inzicht in de rollen en taken tijdens de verschillende opschalingsfasen.

3. Crisisorganisatie en werkwijze

3.1 Hoofdstructuur

De crisisorganisatie is het deel van de organisatie dat in actie komt wanneer sprake is van een (dreigende) crisis. De crisisorganisatie van WDODelta bestaat uit vier teams en diverse rollen. Elk team en elke rol heeft eigen taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Afhankelijk van de aard van de crisis en het opschalingsniveau kan beslist worden welke crisisteams ingezet worden. In het onderstaande figuur wordt de hoofdstructuur van de crisisorganisatie weergegeven. De afkortingen zijn terug te vinden in bijlage 2.

Figuur 1. Crisismodelstructuur van de crisisorganisatie

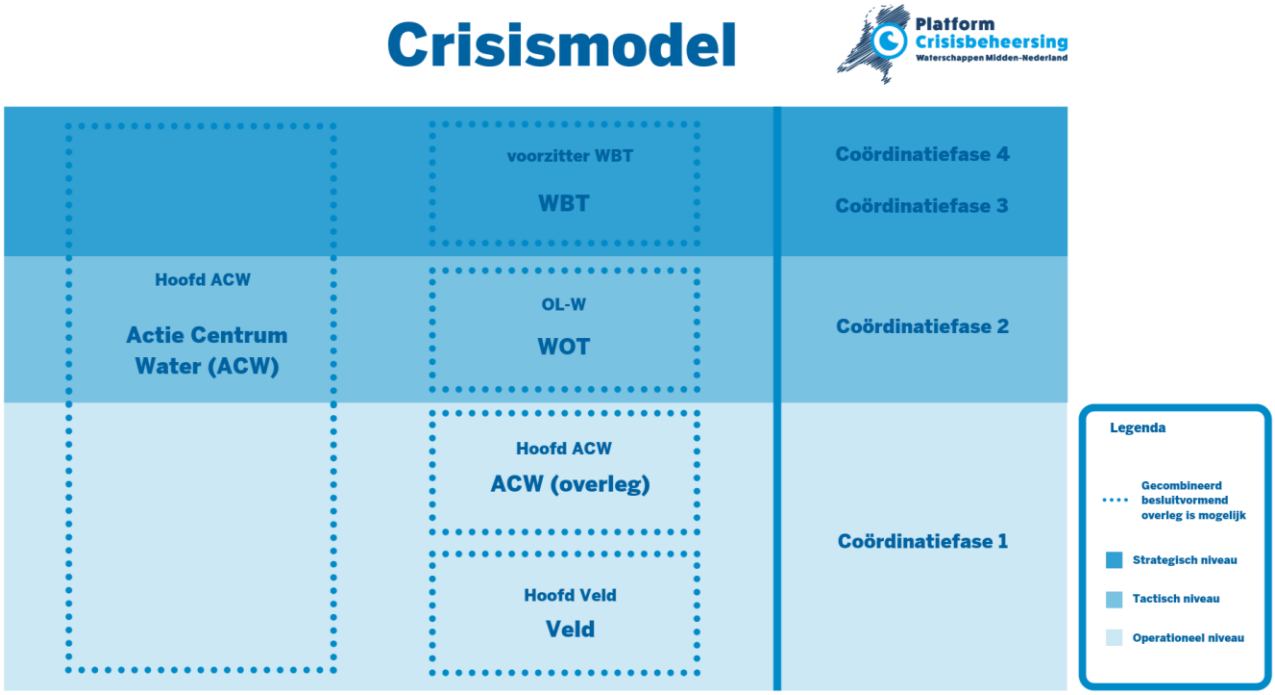

De bestrijding van een crisis heeft te allen tijde de hoogste prioriteit bij WDODelta. De reguliere organisatie staat dan ook volledig ten dienste van de crisisorganisatie en ondersteunt haar bijvoorbeeld op het gebied van facilitair, ICT, Arbeidsomstandigheden (ARBO) en milieu.

De verschillende crisisteams hanteren het principe van ‘probleem gestuurd vergaderen’. In tegenstelling tot een vaste vergaderritme wordt bij probleemgestuurd vergaderen het crisisteam bij elkaar geroepen wanneer er noodzaak is om besluiten te nemen. Voor het informatiemanagement tijdens de calamiteit wordt gebruik gemaakt van de applicatie Landelijk Crisismanagement Systeem – Water (LCMS-W).

Deze vergaderingen worden gehouden volgens de PBOB-methode (Proces, Beeldvorming, Oordeelsvorming en Besluitvorming). Deze stappen worden opvolgend doorlopen om zo tot onderbouwde besluitvorming en actiepunten te komen.

Gecoördineerd overleg

Gecoördineerd overleg is de manier van werken die in de reguliere organisatie gebruikt kan worden wanneer er behoefte is aan overzicht, leiding en coördinatie. WDODelta hanteert het gecoördineerd overleg in ieder geval wanneer:

- Maatregelen van de organisatie worden verwacht die niet meer vallen onder de ‘normale’ omstandigheden;
- de omgeving/pers/media iets van de gebeurtenis ondervindt of kan ondervinden.

Tijdens het gecoördineerd overleg wordt er bepaald of de situatie kan escaleren en of er bijzondere inzet is vereist om de situatie beheersbaar te houden. Een uitkomst kan zijn dat inzet van de

crisisorganisatie en daarmee opschaling gewenst is. Indicatoren die bijdragen aan deze overweging staan in paragraaf 3.2 beschreven. Wanneer besloten wordt om niet op te schalen wordt de gebeurtenis opgepakt binnen de reguliere bedrijfsvoering.

Het gecoördineerd overleg heeft de volgende kenmerken. Het gecoördineerd overleg:

- Werkt idealiter volgens de PBOB vergaderstructuur;
- Is een samengestelde groep van het betrokken afdelingshoofd als voorzitter met inhoudelijke experts als kernbezetting;
- Wordt, indien daar behoefte aan is, aangevuld met rollen vanuit de crisisorganisatie: communicatie, procesbewaking en informatiemanagement;
- Overweegt expliciet of verdere opschaling nodig is (opschalingscriteria, zie Tabel 1).

3.2 Fasering

Crises verschillen in aard en omvang. De crisisorganisatie past zich daarop aan. Dit gebeurt gefaseerd en heet opschaling. Bij opschaling veranderen het aantal, de type ingezette teams en rollen én wijzigt de aansturing. De fasen heten coördinatiefasen en zijn gebaseerd op de behoefte aan coördinatie. De coördinatiebehoefte is afhankelijk van vier indicatoren:

a) Dreigingsniveau, de impact van de crisis bij de bron en in het effectgebied.
b) Bestuurlijke betrokkenheid, voor de afstemming met partners en het gebruik van bijzondere bevoegdheden.
c) Financiële gevolgen, de geschatte kosten van de schade en voor de bestrijding.
d) Crisiscommunicatie en media, om burgers te informeren en voor vragen van media.

Op basis van de indicatoren zijn per fase opschalingscriteria geformuleerd, zie Tabel 1. Bij overschrijding van een criterium wordt opgeschaald naar de betreffende fase. Het verband met de Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijding Procedure (GRIP) is uitgewerkt in paragraaf 4.2.
Naast deze ‘algemene’ opschalingscriteria zijn voor de geprioriteerde risico’s specifieke opschalingscriteria geformuleerd voor opschaling naar de coördinatiefasen. Deze staan beschreven in de crisisbestrijdingsplannen.

Tabel 1. Coördinatietaken en opschalingsindicatoren

Fase	Actieve teams	Dreigingsniveau	Bestuurlijke betrokkenheid / besluitvorming	Indicatie van de schade	Crisiscommunicatie en media
Regulier	Reguliere bedrijfsvoering met wachtdiensten	Incident af te handelen binnen de dagelijkse routine	Geen	Geen of geringe schade	Minimaal
1	Veld ACW	Calamiteit met beperkte impact op de omgeving	SD en dijkgraaf worden geïnformeerd	Schade tot €50.000,-	Intern en eventueel extern communiceren
2	Veld ACW WOT	Calamiteit met grote impact op de omgeving	Dijkgraaf wordt geïnformeerd	Schade tot €500.000,-	Intern en extern communiceren
3	Veld ACW WOT WBT	Calamiteit met zeer grote impact en bedreigend voor mens en milieu	Lokale bestuurlijke coördinatie	Schade tot €5.000.000,-	Intern communi-ceren en externe communicatie lokaal afstemmen
4	Veld ACW WOT WBT	Calamiteit is beheergebied overschrijdend	Regionale bestuurlijke coördinatie	Schade meer dan €5.000.000,-	Intern communiceren en externe communicatie regionaal afstemmen

3.3 Alarmering en opschaling

Iedere crisis begint met een melding, een storing of waarschuwing. Binnen kantoortijd komen deze meldingen binnen bij de betreffende afdelingen. Buiten kantoortijd komen de meldingen terecht bij de wachtdienstmedewerker. Het betreft de volgende soorten meldingen:

- storingen van de technische installaties via telemetrie;
- signaleringen van hoge waterstanden via telemetrie of voorspellingsmodellen;
- waarschuwingen voor extreme weersomstandigheden via externe aanbieders;
- klachten en meldingen over waterkwaliteit of waterkwantiteit van externen;
- meldingen van de meldkamers van veiligheidsregio’s over incidenten.

Externe meldingen
Calamiteiten en crises kunnen direct gemeld worden via het calamiteitennummer 088-2331200. Dit nummer wordt tijdens kantoortijden beantwoord door het Klant Contact Centrum (KCC) Extern van WDODelta. Buiten kantoortijden wordt dit nummer beantwoord door callcenter Pricon. Het KCC Extern en Pricon verbinden de melder door naar één van de 22 wachtdiensten. Het calamiteitennummer is te vinden op de website en het intranet van ons waterschap.

Meldingen vanuit de Meldkamer
Meldkamer Noord-Nederland (MkNN) en Meldkamer Oost-Nederland (MON) hebben de mogelijkheid om met een pageroproep de wachtdienst waterkwaliteit te alarmeren. Medewerkers van het team Handhaving van de afdeling Vergunningen, handhaving & grondzaken (VHG) binnen WDODelta bemannen de wachtdienst waterkwaliteit en zijn tevens liaison Waterschap in het Commando Plaats Incident (CoPI) van de veiligheidsregio. De wachtdienst waterkwaliteit wordt bij een aantal inzetvoorstellen automatisch opgeroepen.

Afhandeling externe melding
De behandelend medewerker van WDODelta verifieert de melding en maakt een eerste inschatting van de ernst en omvang. Indien de melding niet binnen de dagelijkse routine valt informeert de medewerker het verantwoordelijke afdelingshoofd. Indien deze niet bereikt kan worden, wordt het managementpiket geraadpleegd.

Het managementpiket beoordeelt de situatie aan de hand van de opschalingscriteria en besluit zo nodig om op te schalen naar coördinatiefase 1. Op het moment dat wordt beslist om op te schalen, wijkt WDODelta van de normale bedrijfsvoering af en treedt de crisisorganisatie in werking. Na het afkondigen van fase 1 wordt door het managementpiket een Hoofd-Actiecentrum Water (H-ACW) aangesteld die vervolgens zijn crisisteam samenstelt en daarin ondersteund wordt door de crisiscoördinator.

Informeren bij opschaling
Tijdens de opschaling worden alle hogere niveaus geïnformeerd over het besluit tot opschaling. Het H-ACW informeert bij opschaling van het ACW (overleg) de Operationeel Leider Waterschap (OL-W). De OL-W informeert op zijn/haar beurt altijd de voorzitter van het Waterschap Beleidsteam (WBT), de dijkgraaf. Op die manier zijn alle sleutelfunctionarissen van de crisisorganisatie op de hoogte van de situatie en kunnen zij zo nodig preventieve maatregelen treffen, dan wel besluiten om verder op te schalen. De voorzitter van het WBT zal indien nodig bestuur informeren over de situatie. De informatielijn van H-ACW via OL-W naar de voorzitter van het WBT (en terug) wordt gedurende de gehele crisis actief in stand gehouden.

Bevoegdheid tot opschalen
De bevoegdheid om op te schalen ligt laag in de organisatie. Het afdelingshoofd en het managementpiket zijn bevoegd om de crisisorganisatie op te schalen naar fase 1. Wanneer niet besloten wordt tot opschaling terwijl er een behoefte bestaat aan multidisciplinair overleg en eenhoofdige leiding en coördinatie, kan de directie een aanwijzing geven om over te gaan tot opschaling.

De opschaling hoeft niet altijd te lopen van fase 1 tot en met 4. Wanneer hier aanleiding toe is, kan een voorzitter van een bovenliggend crisisteam direct opschalen naar fase 2, 3 of 4. Afhankelijk van de aard en omvang van de crisis worden de teams uit de lagere fasen al dan niet bijeen geroepen.

Tabel 2. Bevoegdheid tot op- en afschalen

	Bevoegd tot opschalen	Afschalen
Reguliere bedrijfsvoering – Gecoördineerd overleg	Wachtdienstfunctionaris Afdelingshoofd	Niet van toepassing
Fase 1 – ACW-overleg	Managementpiket Afdelingshoofd	H-ACW (naar reguliere bedrijfsvoering)
Fase 2 – WOT	H-ACW	OL-W (naar fase 1 of reguliere bedrijfsvoering)
Fase 3 en 4 – WBT	OL-W	Voorzitter van het WBT (naar fase 2, 1 of reguliere bedrijfsvoering)

Wachtdiensten
WDODelta vindt het belangrijk dat er 24/7 gereageerd kan worden op onvoorziene omstandigheden zoals incidenten, calamiteiten en crises.

Hardpiket
Voor de operationele, tactische en strategische niveaus zijn er wachtdiensten op hardpiket ingesteld, wat betekent dat de wachtdienstregeling van kracht is en door deelname aan die wachtdienst de daarbij horende vergoeding van kracht is. Daar tegenover staat dat dienst in de wachtdienst betekent dat je 24/7 bereikbaar bent voor WDODelta. Op operationeel niveau zijn er voor peilbeheer, waterkeringen, waterketen, watersysteem, waterkwaliteit, informatievoorziening en facilitaire zaken wachtdienstgroepen georganiseerd om direct te kunnen reageren op verstoringen. Voor de crisisorganisatie zijn communicatie (inclusief perswoordvoering) en de procesrol informatiecoördinator in een wachtdienstgroep geborgd. Als sluitstuk is er een managementpiket ingericht waar directie en afdelingshoofden onderdeel van uitmaken om te allen tijden besluitvorming mogelijk te maken.

Kanspiket
Naast hardpiket bestaat er ‘kanspiket’ binnen WDODelta. Mocht er buiten reguliere kantoortijden bepaalde kennis nodig zijn binnen de crisisorganisatie, dan wordt de benodigde collega betrokken indien hij/zij beschikbaar is. De crisiscoördinatoren organiseren onderling een goede bereikbaarheid, maar zijn niet vertegenwoordigd in hardpiket. Adviseurs die betrokken zijn bij de crisisorganisatie staan op kanspiket.

Streeftijden
Er bestaan geen richtlijnen voor opkomsttijden van waterschapfunctionarissen. De piketfunctionarissen die 24 uur per dag 7 dagen per week bereikbaar en beschikbaar zijn, hebben streeftijden om in actie of ter plaatse te komen. De streeftijd bedraagt 60 minuten.

3.4 Afschalen en nazorg

Nadat een crisis is bestreden, wordt de crisisorganisatie afgeschaald. De voorzitter van het hoogste opgeschaalde team beslist daartoe. Het is mogelijk in één keer af te schalen, maar dit kan ook gefaseerd. Na het afschalen van de crisisorganisatie, keert WDODelta terug naar de reguliere bedrijfsvoering. De voorzitters van de crisisteams zijn verantwoordelijk voor een overdracht naar de reguliere afdelingen. Deze overdracht wordt vastgelegd in een overdrachtsdocument waarin wordt beschreven wat de stand van zaken is bij de overdracht met de lopende acties. Bij grote incidenten kan er een coördinator nazorg worden aangesteld die belast is met de afwikkeling van de crisis in de nazorg.

Elke crisis heeft een fase nazorg. Hierbij geldt vaak dat hoe groter de crisis hoe langer en intensiever de nazorg is. De nazorg wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de reguliere organisatie. Onderdelen van de nazorg kunnen zijn:

- Herstel van de schade aan waterstaats- en/of zuiveringstechnische werken.
- Persoonlijke nazorg voor medewerkers die zijn blootgesteld aan schokkende gebeurtenissen.
- Evaluatie van het optreden van de crisisorganisatie (proces en eventueel inhoudelijk).
- Juridische en financiële afhandeling van de crisis.

3.5 Crisisteams

De crisisteams zijn op alle niveaus integraal ingericht. Hiermee is geborgd dat de teams vanuit verschillende invalshoeken en multi-disciplinair de situatie beoordelen. De samenstelling van de crisisteams wordt in onderstaande figuur weergegeven. Hierbij is aangegeven welke rollen standaard in de teams vertegenwoordigd zijn en welke hoofdtaak zij hebben. De voorzitters van de teams zijn verantwoordelijk voor de samenstelling van de teams en kunnen desgewenst rollen aan hun team toevoegen of (in overleg) weglaten.

Figuur 2. Crisisorganisatie en samenstelling teams waterschap Drents Overijsselse Delta

Veld	
Rollen	Hoofdtaken
1. Hoofd Veld Buiten 2. Veldmedewerker 3. Liaisons CoPI	1. Stuurt de werkzaamheden in het veld aan 2. Voert bestrijdingsmaatregelen uit 3. Brengt multidisciplinair relevante informatie in het CoPI

Actiecentrum Water overleg (ACW)	
Rollen	Hoofdtaken
1. Hoofd ACW 2. Hoofd Veld Binnen (afhankelijk van crisis) 3. Adviseur waterveiligheid 4. Adviseur watersysteem 5. Adviseur waterketen 6. Adviseur communicatie 7. Adviseur juridische zaken 8. Adviseur crisisbeheersing 9. Adviseur specifieke deskundigheid 10. Informatiecoördinator	1. Zit het team voor en neemt besluiten over de uitvoering 2. Informeert en adviseert over stand van zaken in veld 3. Informeert en adviseert over de waterveiligheid 4. Informeert en adviseert over het watersysteem 5. Informeert en adviseert over het zuiveringsproces 6. Informeert en adviseert over crisiscommunicatie 7. Informeert en adviseert over juridische zaken 8. Informeert en adviseert over crisisbeheersingsproces 9. Informeert en adviseert over zijn/haar expertise 10. Brengt Gemeenschappelijk waterbeeld in ACW

Waterschap Operationeel Team (WOT)	
Rollen	Hoofdtaken
1. Operationeel leider 2. Hoofd ACW 3. Adviseur waterveiligheid 4. Adviseur watersysteem 5. Adviseur waterketen 6. Adviseur communicatie 7. Adviseur juridische zaken 8. Adviseur crisisbeheersing 9. Adviseur specifieke deskundigheid 10. Informatiecoördinator	1. Zit het team voor en neemt besluiten over de tactiek 2. Informeert en adviseert over stand van zaken in het ACW 3. Informeert en adviseert over de waterveiligheid 4. Informeert en adviseert over het watersysteem 5. Informeert en adviseert over het zuiveringsproces 6. Informeert en adviseert over crisiscommunicatie 7. Informeert en adviseert over juridische zaken 8. Informeert en adviseert over crisisbeheersingsproces 9. Informeert en adviseert over zijn/haar expertise 10. Brengt Gemeenschappelijk waterbeeld in ACW

Waterschap Beleidsteam (WBT)	
Rollen	Hoofdtaken
1. WBT Voorzitter 2. Operationeel Leider Waterschap 3. Adviseur reguliere organisatie 4. Adviseur communicatie 5. Adviseur juridische zaken 6. Adviseur crisisbeheersing 7. Informatiecoördinator	1. Zit het team voor en neemt besluiten over strategie 2. Informeert en adviseert over stand van zaken in veld 3. Informeert en adviseert over reguliere organisatie 4. Informeert en adviseert over crisiscommunicatie 5. Informeert en adviseert over crisisbeheersingsproces 6. Informeert en adviseert over crisiscommunicatie 7. Brengt Gemeenschappelijk waterbeeld in WBT

<u>Het Veld</u>
Het veld voert maatregelen uit. Het veld is primair gericht op de korte termijn en uitvoering op de incidentlocatie. Het Hoofd Veld Buiten is verantwoordelijk voor de besluitvorming in het veld, hij/zij neemt operationele besluiten waar mogelijk zelf. Het Hoofd Veld Buiten rapporteert rechtstreeks aan het Hoofd ACW.

<u>Het Actiecentrum Water (ACW)</u>
Het ACW ondersteunt het veld, het WOT en het WBT. Daarmee is het ACW de backoffice (of stafsectie) van de crisisorganisatie. Het ACW zorgt voor de uitvoering van de communicatie en het technisch inhoudelijke werk vanuit kantoor. Dit omvat onder meer het houden van overzicht, het aansturen op afstand, het uitwerken van technische adviezen en het uitwerken van (operationele en tactische) scenario's.

De kern van het ACW wordt gevormd door de Informatiecoördinator, de crisiscoördinator en het hoofd ACW. Afhankelijk van de fase waarin de crisis zich bevindt en de aard van de crisis, zijn er meerdere deelnemers in het ACW aanwezig. In het ACW verzamelt de Informatiecoördinator de binnenkomende informatie, analyseert die en vertaalt dit in een Waterbeeld (tekstueel en visueel). Het Waterbeeld wordt gepresenteerd op een scherm in het ACW. Deelnemers in de crisisorganisatie kunnen continu het Waterbeeld inzien op hun device. De deelnemers in het ACW bespreken het Waterbeeld en bepalen gezamenlijk welke acties er worden voorgesteld. De Informatiecoördinator legt deze acties vast in het Waterbeeld.

Het Actiecentrum Water (ACW) overleg
Het ACW-overleg is het besluitvormend overleg op operationeel niveau. Zaken die niet in het veld mogen of kunnen worden besloten, maar wel operationeel van aard zijn, worden behandeld in dit overleg. Het Hoofd ACW is verantwoordelijk voor de besluitvorming in het ACW-overleg. Het Hoofd ACW kiest zijn adviseurs uit het ACW om het besluitvormend overleg mee te kunnen voeren.

Het Waterschap Operationeel Team (WOT)
Het WOT is het besluitvormend overleg op tactisch niveau en is daarmee verantwoordelijk voor de bestrijding van de effecten van een crisis. Het WOT verzorgt de vertaling van het operationeel naar strategisch niveau. De OL-W is verantwoordelijk voor de besluitvorming in het WOT.

Het Waterschap Beleidsteam (WBT)
Het WBT is het besluitvormend overleg op strategisch niveau. Dit omvat het stellen van kaders voor de crisisorganisatie, crisiscommunicatie en bestuurlijke vertegenwoordiging bij netwerkpartners. Het WBT houdt zich bezig met de beleidsmatige aspecten van de bestrijding en bepaalt daarmee de strategie van het optreden van WDODelta. De voorzitter WBT is verantwoordelijk voor de besluitvorming in het WBT en eindverantwoordelijke voor het bestrijden van een crisis.

3.6 Werkwijze

In deze paragraaf wordt de werkwijze beschreven die WDODelta gebruikt bij een opschaling.

Locatie
De crisisteams werken in principe vanuit het kantoor van WDODelta in Zwolle. Daar zijn ruimten en faciliteiten beschikbaar om te vergaderen en voor het verwerken van informatie. Het ACW-overleg en WOT maken gebruik van zaal Wieden. Het WBT maakt gebruik van de kamer van de Dijkgraaf. Het Actiecentrum Water kan gebruik maken van de 16 flexibele werkplekken naast zaal Wieden. Gecoördineerd overleg of overleg van het crisisteam kan ook digitaal plaatsvinden.

Vergaderen
Voorafgaand aan het crisisoverleg vindt een afstemming plaats tussen de voorzitter, crisiscoördinator (Crico) en de Informatie coördinator (ICO) over het doel van het crisisoverleg.
De teams ACW, WOT en WBT vergaderen informatie- of probleemgestuurd, dat wil zeggen dat het team bij voorkeur gaat vergaderen als er een informatiebehoefte is of zich een knelpunt voordoet waarover het team een besluit moet nemen. Het hoofd van het team bepaald of een vergadering nodig is. Het crisisoverleg kan zowel fysiek als digitaal plaatsvinden. De teams vergaderen volgens de PBOB structuur. PBOB betekent procesafspraken, beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming. De uitkomsten van de beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming leggen de informatiecoördinatoren, deskundigen, adviseurs en plotters vast in het Landelijk Crisismanagement Systeem-Water (LCMS-W).

Mandaat

Tabel 3. Mandaat per besluitvormer binnen de crisisorganisatie

Functie	Team	Bestedingsbudget	Equivalent regulier
Hoofd Veld Buiten	Veld	tot € 50.000,-	Team
Hoofd Actiecentrum Water	ACW overleg	tot € 500.000,-	Afdeling
Operationeel Leider	WOT	tot € 5.000.000,-	Directie
Voorzitter Beleidsteam	WBT	meer dan € 5.000.000,-	Bestuur

Bezetting
De crisisteams hebben bij langdurige crises een wisselende bezetting. Hierbij is het belangrijk dat er een goede overdracht plaatsvindt tussen teams en tussen functionarissen. De wisseling van functionarissen gaat geleidelijk, maar binnen 12 uur, zodat de continuïteit van de crisisteams geborgd is.

Netcentrisch werken
De crisisorganisatie van WDODelta werkt netcentrisch en maakt daarvoor gebruik van het LCMS-W. De essentie van de netcentrische werkwijze is dat alle organisaties en teams die betrokken zijn bij crisisbeheersing de meest recente informatie met elkaar delen, waardoor een actueel en gedeeld situatiebeeld ontstaat. Dit is een voorwaarde voor zorgvuldige interne besluitvorming en om op gelijkwaardig niveau te kunnen aansluiten bij de veiligheidsregio's, omliggende waterschappen en Rijkswaterstaat. De ICO's zijn verantwoordelijk voor de regie op het proces informatiemanagement. Voor zowel de interne als externe afstemming wordt een waterbeeld opgesteld en via LCMS-W gedeeld.

Het referentiekader 'Netcentrische Crisisbeheersing'[4] is leidend in de benadering. Deze bestaat op hoofdlijnen uit vier hoofdprocessen waar aandacht voor is binnen de crisisorganisatie:

- Organisatie: borging van de informatiemanagementsectie in de structuur van de crisisorganisatie
- Processen: het realiseren van werkafspraken voor een professionele informatiemanagementsectie.
- Mens (competenties, cultuur): het kennen van de principes van netcentrisch werken door de crisisfunctionarissen middels opleiding, training en oefeningen
- Techniek: het organisatiebeheer van het LCMS-W

3.7 Crisiscommunicatie

Crisiscommunicatie is een van de belangrijkste pijlers onder crisismanagement. Om een effectieve en gezaghebbende communicatie te realiseren, is het van belang alle interne en externe doelgroepen snel, regelmatig, eenduidig, consistent en geloofwaardig te informeren over de (dreigende) calamiteit en de wijze waarop WDODelta de bestrijding ter hand gaat nemen of heeft genomen. WDODelta heeft een apart Crisiscommunicatieplan opgesteld.

Het gaat daarbij uitsluitend om waterschap gerelateerde aspecten. Team communicatie haalt de buitenwereld naar binnen om een communicatieaanpak te ontwikkelen. Hierdoor kan de beeldvorming van de buitenwereld worden meegenomen in het besluitvormingsproces (mede door omgevingsanalyses). Daarnaast brengt communicatie de binnenwereld naar buiten om deze gericht te voorzien in informatiebehoeften. Het hoogst geactiveerde crisisteam is verantwoordelijk voor de communicatiestrategie.

Crisiscommunicatie kent drie hoofddoelen:

- Informatieverstrekking
  Het verzorgen van de algemene informatieverstrekking, openbaarmaking, verklaring en toelichting van het beleid van WDODelta ten aanzien van de bestrijding van de calamiteit.
- Betekenisgeving
  Het duiden van de impact van de crisis op zowel korte als lange termijn. De dijkgraaf of bestuurder duidt de crisis en leeft mee met de gedupeerden.
- Schadebeperking
  Het leveren van een bijdrage aan het beperken van de materiële en immateriële schade door het verstrekken van communicatieadviezen en door het geven van gedrags- en handelingsperspectieven, handelingsinstructies en andere informatie aan inwoners en bedrijven en overige stakeholders.

Bij externe communicatie zal waar nodig afstemming plaatsvinden met betrokken netwerkpartners. Als de regionale crisisorganisatie is opgeschaald, verzorgt de veiligheidsregio de crisiscommunicatie.

[4] https://www.ifv.nl/advieseninnovatie/Documents/20150706-IFV-Referentiekader-Netcentrische-Crisisbeheersing-v2.0.pdf

WDODelta levert hierbij desgewenst een inhoudelijke bijdrage en stemt de eigen crisiscommunicatie hierop af. Crisiscommunicatie is verder uitgewerkt in het crisiscommunicatieplan.

3.8 Bijzondere bevoegdheden

Onderstaand worden de bijzondere bevoegdheden behandeld die WDODelta en externe partijen hebben ten tijde van een crisis.

Intern

Bij het bestrijden van een crisis kan het noodzakelijk zijn om maatregelen te nemen die in strijd zijn met geldende wet- en regelgeving. Om besluiten daartoe mogelijk te maken, beschikt het waterschap over de volgende bijzondere bevoegdheden:

- Artikel 5.30 van de Waterwet geeft het dagelijks bestuur van het waterschap de bevoegdheid om bij onmiddellijk en ernstig gevaar (en dreiging daarvan) voor een waterstaatswerk de nodige maatregelen te treffen. Als de tijd ontbreekt om het dagelijks bestuur bijeen te roepen, oefent de dijkgraaf deze bevoegdheid uit (op grond van artikel 96 van de Waterschapswet). De maatregelen mogen niet in strijd zijn met de Grondwet of internationaal-rechtelijke verplichtingen. Het waterschap meldt het gebruik van deze bevoegdheid direct bij het bestuur en Gedeputeerde Staten, of, als de bevoegdheid is gebruikt in verband met gevaar voor een primaire waterkering, aan de Minister. Het waterschap vergoedt de schade die hierdoor ontstaat. Het waterschap is verplicht om het optreden te evalueren en het waterstaatswerk weer zoveel mogelijk in overeenstemming met de in de legger voorgeschreven staat te brengen.
- Artikel 3.5 ‘Algeheel verbod bij calamiteiten’ van de Keur Waterschap Drents Overijsselse Delta geeft het bestuur van het waterschap in geval van grote schaarste of overvloed aan water, aanmerkelijke verslechtering van de kwaliteit daarvan of bij het in ongerede raken van een waterstaatswerk, dan wel als zodanige omstandigheid dreigt te ontstaan, de mogelijkheid om zo nodig in afwijking van verleende watervergunningen of geldende peilbesluiten, te verbieden:
    - water af te voeren naar of aan te voeren uit oppervlaktewaterlichamen;
    - water te brengen in of te onttrekken aan oppervlaktewaterlichamen;
    - grondwater te onttrekken of water te infiltreren.

  Zodra het bestuur handhaving van het verbod niet langer noodzakelijk acht, maakt het direct de intrekking van het verbod bekend.

Extern

Enkele netwerkpartners van het waterschap beschikken over bijzondere bevoegdheden om in crisissituaties bevelen en opdrachten aan het waterschap te geven. Het waterschap dient die bevelen en opdrachten uit te voeren. Het betreft de volgende bevoegdheden:

- Artikel 5 van de Wet Veiligheidsregio’s bepaalt dat de burgemeester het opperbevel heeft bij een ramp of ernstige vrees voor het ontstaan ervan.
- Artikel 5.31 van de Waterwet geeft Gedeputeerde Staten, CvdK en de Minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) de bevoegdheid om aan het bestuur van het waterschap een aanwijzing te geven indien het waterschap ten onrechte niet of niet voldoende optreedt bij gevaar.

Bestuurlijke Netwerkkaarten Crisisbeheersing

De bestuurlijke netwerkkaarten beschrijven de crisisbeheersing in Nederland. Een bestuurlijke netwerkkaart biedt voor een sector ('keten') een overzicht van de formele relaties tussen bestuurlijke partijen en van de rol(len) die een bestuurder vervult ten tijde van een crisis. Voor het waterschap is Netwerkkaart 3 ‘Oppervlaktewater en waterkering’[5] met de bijbehorende Bevoegdhedenschema 4 ‘Oppervlaktewater en waterkering’[6] relevant.

[5] https://www.ifv.nl/kennisplein/Documents/20181010-IFV-BNK-3-Oppervlaktewater-en-waterkering.pdf
[6] https://www.ifv.nl/kennisplein/Documents/201805-IFV-BVS-4-Oppervlaktewater-en-waterkering.pdf

4. Netwerkpartners

4.1 Algemene en functionele keten

Bij de bestrijding van een crisis is het informeren van, afstemmen op en samenwerken met netwerkpartners noodzakelijk. Dit gebeurt op uitvoerend, tactisch en strategisch niveau.

De netwerkpartners zijn overheden, instanties en ondernemingen die bij de bestrijding van een crisis een verantwoordelijkheid hebben en betrokken dienen te worden. Instanties en ondernemingen kunnen namens en in samenwerking met WDODelta activiteiten voor de bestrijding uitvoeren. Overheidsorganisaties hebben bij een crisis eigen taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden; per crisistype zijn deze uitgewerkt in bestuurlijke netwerkkaarten[7]. Het netwerk waarmee het waterschap van doen heeft, is onder te verdelen in twee ketens: de algemene keten en de functionele keten waterbeheer.

De algemene keten
Overheden binnen de algemene keten zijn verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid. De algemene keten bestaat uit het ministerie van Veiligheid en Justitie, de provincies, de veiligheidsregio's en de gemeenten. In het beheergebied van WDODelta zijn 2 provincies (Drenthe en Overijssel), 5 veiligheidsregio's (Drenthe, IJsselland, Noord- en Oost Gelderland, Twente en Flevoland) en 22 gemeenten actief. De veiligheidsregio's voeren de regie op de regionale crisisbeheersing. Afstemming en samenwerking met de veiligheidsregio's is noodzakelijk zodra een crisis gevolgen heeft voor de openbare orde en veiligheid.

De functionele keten waterbeheer
Overheden binnen een functionele keten bestrijken een specifiek terrein. De functionele keten waterbeheer bestaat uit het ministerie IenW, regionale diensten van Rijkswaterstaat en de waterschappen. Waterschap Drents Overijsselse Delta grenst aan de waterschappen Vechtstromen, Hunze en Aa's, Noorderzijlvest, Wetterskip Fryslân, Zuiderzeeland, Vallei & Veluwe en Rijn & IJssel. Daarnaast heeft WDODelta van doen met de regionale diensten Oost Nederland en Noord Nederland van Rijkswaterstaat en de landelijke coördinatiecommissies Waterverdeling (LCW), Overstromingsdreiging (LCO) en Milieuverontreiniging Water (LCM). Tijdens crises volstaat het informeren van betrokken waterbeheerders meestal. Echter, wanneer een crisis mogelijke impact heeft op een ander waterschap of andere waterbeheerder is afstemming en samenwerking bij de crisisbeheersing noodzakelijk.

4.2 Afstemming op GRIP-fasering

De veiligheidsregio's hanteren de Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijding Procedure (GRIP) om het regionale coördinatie- en opschalingniveau van de hulpdiensten te bepalen. In de onderstaande tabel is de GRIP-fasering op hoofdlijnen weergegeven.

Tabel 4. GRIP-fasering

Niveau	Team(s)	Reikwijdte van de gebeurtenis	Bevoegd gezag bevoegdheid
GRIP 0	Motorkap overleg	Normale dagelijkse werkwijze	Burgemeester
GRIP 1	CoPI	Bronbestrijding	Burgemeester
GRIP 2	CoPI, ROT	Bron- en effectbestrijding	Burgemeester
GRIP 3	CoPI, ROT, GBT	Bedreiging welzijn (grote groepen van de) bevolking	Burgemeester
GRIP 4	CoPI, ROT, RBT	Gemeentegrensoverschrijdend, eventueel schaarste	Voorzitter Veiligheidsregio
GRIP 5	+ RBT effectregio's	Veiligheidsregio overschrijdend	Voorzitter coördinerende veiligheidsregio

[7] https://www.ifv.nl/kennisplein/Paginas/bestuurlijke-netwerkkaarten-crisisbeheersing.aspx

Om de samenwerking met de veiligheidsregio's zo soepel mogelijk te laten verlopen is de opschalingstructuur van de waterschappen afgestemd op de GRIP-fasering. Dit biedt de waterschappen en veiligheidsregio's de mogelijkheid om bij watergerelateerde crises zoveel mogelijk tot een gelijk niveau op te schalen.

Figuur 3. Coördinatiefasen waterschap versus GRIP-fasering

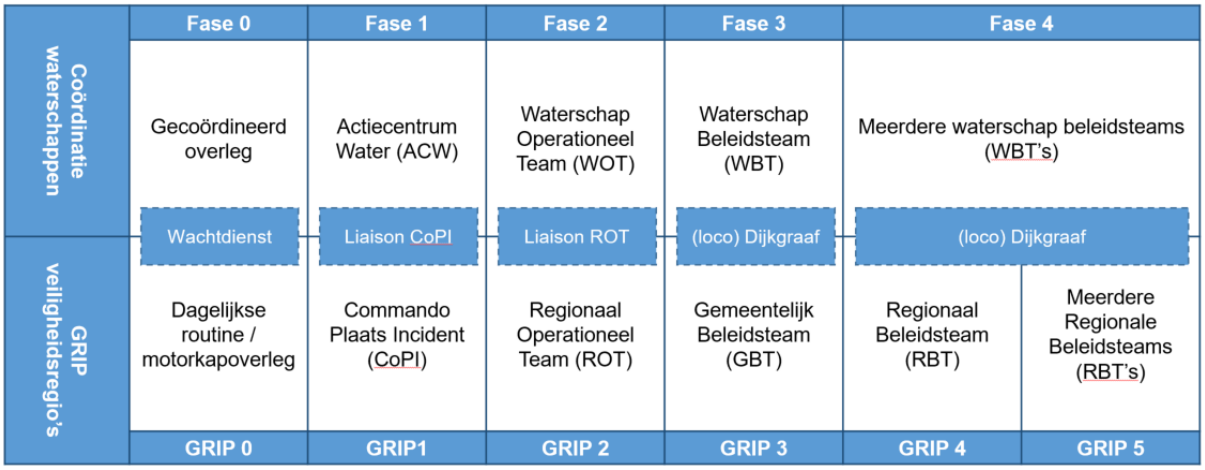

4.3 Vertegenwoordigers

In de regionale crisisplannen[8] van de veiligheidsregio's waarmee WDODelta van doen heeft zijn afspraken gemaakt over de vertegenwoordiging van waterschap functionarissen (liaisons) aan regionale crisisteams. Voor alle veiligheidsregio's geldt dat het waterschap in geval van watergerelateerde crises op alle GRIP-niveaus kan worden uitgenodigd om deel te nemen aan de regionale crisisteams.

Aan vertegenwoordigers, in deze context liaisons genoemd, worden specifieke eisen gesteld. Onder andere op het gebied van mandaat en competenties. Om te voorkomen dat liaisons onbevoegd of onbekwaam zijn, heeft het waterschap duidelijke afspraken gemaakt over taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden. In het rollenboek zijn de rolprofielen beschreven van de crisisfunctionarissen. De benaming van de liaisons is afgestemd op de benaming van de veiligheidsregio's.

- Commando Plaats Incident (CoPI) — Liaison CoPI
- Regionaal Operationeel Team (ROT) — Liaison ROT
- Gemeentelijk Beleidsteam (GBT) — Liaison BT
- Regionaal Beleidsteam (RBT) — Liaison BT

Verder geldt voor de inzet van liaisons het volgende:

- Afstemming tussen de liaisons en WDODelta verloopt via de voorzitters van de crisisteams van WDODelta.
- De liaisons van WDODelta zijn bevoegd om op hun functieniveau besluiten te nemen in naam van WDODelta, als ruggespraak met het waterschap niet mogelijk is,
- Bestuurlijke en ambtelijke liaisons worden desgewenst bijgestaan door een ondersteuner. De ondersteuner levert inhoudelijke expertise en/of ondersteunt de liaisons bij het uitwisselen van informatie tussen de veiligheidsregio en WDODelta.
- De ondersteuner is niet bevoegd om bij afwezigheid en onbereikbaarheid van de liaison besluiten te nemen namens WDODelta.
- Bij een tijdelijke vertegenwoordiging is het mogelijk dat de voorzitters van het WOT en WBT zelf optreden als liaisons in de regionale crisisteams, zolang de interne crisisbeheersing dit toelaat.

Het kan voorkomen dat meerdere waterschappen betrokken zijn bij de bestrijding van een watergerelateerde crisis. In dat geval stemmen de liaisons hun inbreng van tevoren op elkaar af.

[8] Veiligheidsregio's zijn verplicht een Regionaal Crisisplan vast te stellen. Art. 16 WVR.

Tevens kunnen de liaisons, afhankelijk van de aard en omvang van de crisis, besluiten om elkaar te vertegenwoordigen in de regionale crisisteams. De waterschappen nemen hierbij niet de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van elkaar over.

4.4 Informeren en alarmeren veiligheidsregio's

Een continue beschikbaarheid en bereikbaarheid is bij WDODelta via wachtdiensten georganiseerd. Deze zijn altijd te bereiken via het reguliere nummer van WDODelta: 088 – 233 12 00.

Bij opschaling van de crisisorganisatie van WDODelta worden de veiligheidsregio's waarbinnen de crisis plaatsvindt geïnformeerd. Afhankelijk van de aard en omvang van de crisis worden de betrokken gemeenten, waterschappen, provincies en netwerkpartners geïnformeerd. Wanneer een crisis (mogelijke) gevolgen heeft voor de openbare orde en veiligheid, worden de betrokken veiligheidsregio's telefonisch gealarmeerd via de sleutelfunctionarissen. Zo kan het hoofd-ACW rechtstreeks contact opnemen met de dienstdoende leider-CoPI en de Operationeel Leider-Waterschap met de dienstdoende Operationeel Leider (OL) van de veiligheidsregio. Het contact wordt zo nodig tot stand gebracht via de meldkamers.

Alarmering waterschap door veiligheidsregio
WDODelta is aangesloten op het alarmeringssysteem van de regionale meldkamers (Oost-Nederland en Noord-Nederland) en beschikt over een pager. Er is afgestemd bij welke meldingsclassificaties er alarmering plaatsvindt. Naar behoefte van de operationeel leidinggevende van het incident kan WDODelta ook worden gealarmeerd door de veiligheidsregio.

Alarmering veiligheidsregio door Waterschap
Bij een opschaling van WDODelta waar zichtbaar of merkbaar impact is bij de samenleving wordt de betrokken veiligheidsregio geïnformeerd. De verantwoordelijkheid voor het informeren van de veiligheidsregio bij opschaling van WDODelta ligt bij de voorzitter van het crisisteam. Daarnaast wordt de afspraak gemaakt dat bij een opschaling van WDODelta de Operationeel Leider-Waterschap contact legt met de Operationeel Leider van de veiligheidsregio als deze vermoedt dat de calamiteit invloed kan hebben op de openbare orde en veiligheid.

Informatielijn waterschappen en veiligheidsregio's
Wanneer er behoefte is aan contact tussen de veiligheidsregio en WDODelta voor onderwerpen die niet acuut zijn (bijvoorbeeld droogte), wordt gebruik gemaakt van de reguliere contacten tussen de veiligheidsregio en het waterschap.

Informatiedeling waterschappen en veiligheidsregio's
Ter ondersteuning van de bovengenoemde organisatorische contacten wordt, wanneer de situatie dat vraagt, informatie gedeeld tussen de Landelijk Crisismanagement Systemen van het waterschap en de veiligheidsregio's. Dit wordt gerealiseerd door de informatiemanagementsectie van de veiligheidsregio of het waterschap.

Alarmering bij GRIP 1.
Dienstdoende Hoofd Veld Buiten wordt gealarmeerd via de P2000 pager. Pagers zijn bij WDODelta aanwezig bij het Klant Contact Centrum en bij Pricon (bereikbaarheid buiten kantoortijd); vanuit die locaties wordt de melding doorgegeven aan de betreffende wachtdienst, in veel gevallen is dit de wachtdienst waterkwaliteit. Bij een GRIP 1 opschaling kan 088 – 233 12 00 gebeld worden.

Alarmering bij GRIP 2 t/m 4.
GRIP 2: Dienstdoende in het managementpiket via 088 – 233 12 00
GRIP 3 & GRIP 4: Dijkgraaf (dit nummer is bekend bij de veiligheidsregio). Bij geen reactie GRIP2 procedure.

5. Borging

5.1 Het crisiszorgsysteem

Crisisbeheersing is geen op zichzelf staande taak, maar een integraal onderdeel van de reguliere taken en werkzaamheden. WDODelta maakt gebruik van een crisiszorgsysteem om de voorbereiding op crises integraal te borgen in de reguliere organisatie. Het zorgsysteem voor crisisbeheersing bestaat uit:

1. Het vastleggen van de manier van werken in documenten.
2. Het opleiden, trainen en oefenen van de leden van de crisisorganisatie.
3. Het afstemmen en samenwerken met de netwerkpartners.
4. Het verankeren van de crisiszorg in de reguliere organisatie.
5. Het evalueren van de inzet van de crisisorganisatie.

5.2 Het vastleggen van de manier van werken in documenten

Het crisiszorgsysteem is het geheel aan organisatiebeleid, planvorming en werkafspraken van de crisisorganisatie. Het crisiszorgsysteem bestaat uit ten minste vier lagen:

- Laag 1. **Beleidsdocumenten**: het crisisplan;
- Laag 2. **Uitvoeringsdocumenten**: crisisbestrijdingsplannen (CBP);
- Laag 3. **Werkdocumenten**: onderliggende draaiboeken, protocollen, scenario's van de crisisbestrijdingsplannen en rollenboek;
- Laag 4. **Gegevensdocumenten**: relevante interne en externe contactgegevens voor de crisisorganisatie.

Tabel 5. Globaal overzicht van de planvorming in het crisiszorgsysteem en de beheerders

Laag	Plan	Beheerder (afdeling – cluster/team)
1	Crisisplan WDODelta	Bestuur & Organisatie – Crisisbeheersing
1	Rollenboek WDODelta	Bestuur & Organisatie – Crisisbeheersing
2, 3, 4	CBP Hoog Buitenwater	Watersysteem & Dijken
2, 3, 4	CBP Watertekort	Watersysteem & Dijken
2, 3, 4	CBP Wateroverlast	Watersysteem & Dijken
2, 3, 4	CBP Verontreiniging Oppervlaktewater	Vergunningen, Handhaving en Grondzaken
2, 3, 4	CBP Zuiveringstechnische werken	Waterketen
2, 3, 4	Continuïteitsplan	Informatievoorziening
2, 3, 4	Crisiscommunicatieplan	Bestuur & Organisatie – Communicatie

Planvorming wordt elke twee jaar herzien en geactualiseerd door de planbeheerder. Ontwikkelingen, denk hierbij aan gebiedsontwikkeling of het realiseren van projecten, kunnen aanleiding geven tot herziening van de planvorming. Daarnaast kunnen evaluaties van oefeningen en calamiteiten ook aanleiding geven tot herziening.

5.3 Het opleiden, trainen en oefenen van de leden van de crisisorganisatie

Het team crisisbeheersing is verantwoordelijk voor het opleiden, trainen en beoefenen (OTO) van de leden van de crisisorganisatie. Nieuwe crisisfunctionarissen worden ingeleid met een introductiegesprek. Vervolgens wordt hen tenminste een basiscursus crisisbeheersing aangeboden. Afhankelijk van de rol in de crisisorganisatie worden er aanvullende opleidingen en trainingen aanbevolen om de rol goed te vervullen. Verder worden er jaarlijks oefeningen georganiseerd, bij voorkeur met netwerkpartners om de samenwerking en afstemming tussen organisaties te beoefenen.

5.4 Het afstemmen en samenwerken met de netwerkpartners

Er wordt samenwerking met netwerkpartners opgezocht om elkaar tijdens opschaling eenvoudiger te vinden. Landelijk behartigt de koepelorganisatie Unie van Waterschappen (UvW) de belangen van de waterschappen, ook tijdens een crisis van landelijke omvang. Landelijk zijn de waterschappen opgedeeld in vier regio's. Waterschap Drents Overijsselse Delta maakt deel uit van het Platform Crisisbeheersing Waterschappen Midden-Nederland (PCWMN) landelijk ook bekend als regio Oost. Het PCWMN bestaat uit zeven waterschappen:

- Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (Houten)
- Waterschap Drents Overijsselse Delta (Zwolle)
- Waterschap Rivierenland (Rivierenland)
- Waterschap Rijn en IJssel (Doetinchem)
- Waterschap Vallei en Veluwe (Apeldoorn)
- Waterschap Vechtstromen (Almelo)
- Waterschap Zuiderzeeland (Lelystad)

Het PCWMN is een samenwerkingsverband op het gebied van crisisbeheersing. Er wordt invulling gegeven aan een gezamenlijk OTO-beleid (Opleiden, trainen, oefenen). Daarnaast worden trajecten over de structuur van de crisisorganisatie, netcentrisch werken en andere relevante projecten ook in gezamenlijkheid opgepakt.

Het team crisisbeheersing werkt actief samen met de Veiligheidsregio's Drenthe en IJsselland om planvorming en procedures af te stemmen en oefeningen te organiseren. De dijkgraaf is agendalid van de bestuursvergaderingen (veiligheidsoverleggen) van de veiligheidsregio's en vertegenwoordigd hierin de andere waterschappen binnen die veiligheidsregio. Via de veiligheidsregio's staat WDODelta in verbinding met andere crisispartners zoals: waterleidingbedrijven, Rijkswaterstaat, Defensie, Provincie en Omgevingsdienst.

5.5 Het verankeren van de crisiszorg in de reguliere organisatie

De werkwijze van de crisisorganisatie ondersteunt het gestructureerd behandelen van complexe vraagstukken en om leiding en coördinatie op eenduidige wijze te organiseren. Het is een escalatiemodel welke voor alle afdelingen van toepassing is. De crisisorganisatie is de laatste organisatorische beheermaatregel om geëscaleerde situaties te beheersen. De integrale aanpak van de crisisorganisatie stimuleert multidisciplinair en afdelingsoverstijgend samenwerken.

5.6 Het evalueren van de inzet van de crisisorganisatie

Na afschaling richting de reguliere organisatie en bij oefeningen wordt er geëvalueerd door het team Crisisbeheersing. Via een nabespreking, enquêteformulier en de informatievoorziening vanuit het LCMS-W wordt er een evaluatierapport opgesteld. De aanbevelingen worden waar mogelijk omgezet naar actiepunten en daar worden actiehouders aan toegekend. De voortgangsbewaking gebeurt via het team Crisisbeheersing. Afhankelijk van de grootte en complexiteit van de opschaling, kan ervoor gekozen worden om een externe partij een evaluatie uit te laten voeren.

5.7 PDCA-cyclus

Om de kwaliteit van de crisiszorg te borgen wordt gebruik gemaakt van de Plan-Do-Check-Act cyclus (PDCA). Zie onderstaand schema:

Preparatie (koude fase)

Tabel 6. Preparatie binnen de crisisorganisatie van WDODelta

Plan	Do
het vastleggen van voorgenomen activiteiten op het gebied van de plannen, het opleiden, trainen en oefenen en de samenwerking met netwerkpartners in het jaarplan crisisbeheersing.	De uitvoering van de activiteiten zoals het opstellen en actualiseren van plannen, het organiseren van opleidingen, trainingen en oefeningen, het afstemmen met netwerkpartners.
Act	**Check**
De activiteiten bijsturen op basis van gesignaleerde knelpunten. Nieuwe ontwikkelingen en aanbevelingen uit het jaarverslag vertalen in activiteiten voor het nieuwe jaarplan.	De voortgang en bereikte resultaten bewaken in bijeenkomsten van het team en de werkgroep crisisbeheersing. Het jaarplan crisisbeheersing toetsen en aanbevelingen doen voor geconstateerde knelpunten.

Respons (warme fase)

Tabel 7. Respons binnen de crisisorganisatie van WDODelta

Plan	Do
Vastleggen van de manier van werken van de crisisorganisatie in het crisisplan, bestrijdingsplannen en de werkdocumenten. Het opleiden en trainen om de leden van de crisisorganisatie de benodigde kennis en vaardigheden bij te brengen.	Het bestrijden van crises en het testen van de manier waarop de crisisorganisatie uitvoering geeft aan de werkwijze die in de plannen staat beschreven.
Act	**Check**
Het bijstellen van het crisisplan, crisisbestrijdingsplannen of werkdocumenten op basis van de verbeterpunten. Het opzetten van aanvullende opleidingen en trainingen voor leden van de crisisorganisatie op basis van de verbeterpunten.	Het evalueren van crises en van oefeningen om na te gaan of het optreden van de crisisorganisatie de gewenste resultaten oplevert en om verbeterpunten te signaleren. Het bewaken van de verbeterpunten door de crisiscoördinator.

Bijlagen

Bijlage 1 Overzichtskaart beheergebied waterschap Drents Overijsselse Delta

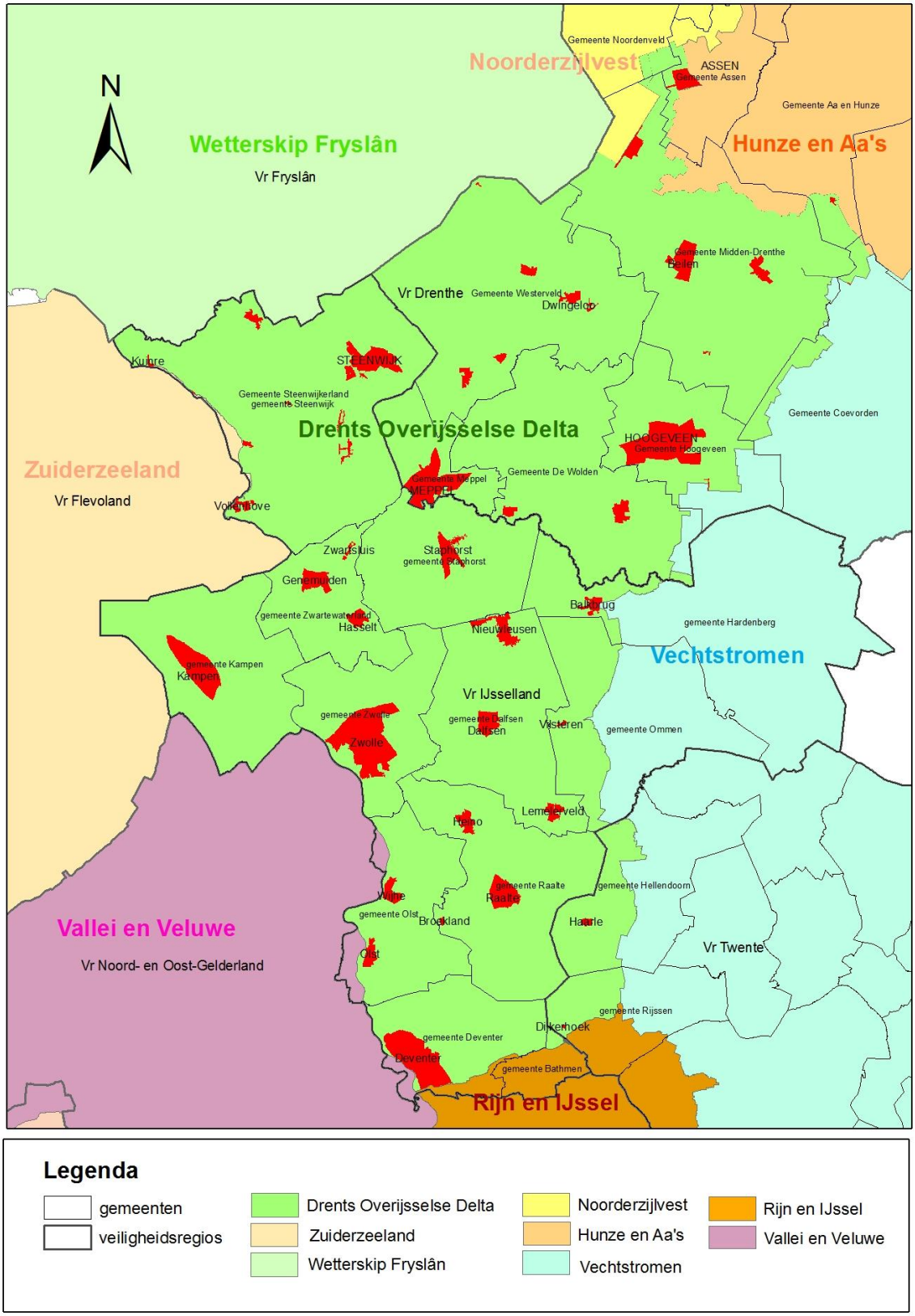

Bijlage 2 Afkortingenlijst

ACW	Actiecentrum Water
ARBO	Arbeidsomstandigheden
CBP	Crisisbestrijdingsplannen
CoPI	Commando Plaats Incident
Crico	Crisiscoördinator
CvdK	Commissaris van de Koning
GBT	Gemeentelijk Beleidsteam
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijding Procedure
GS	Gedeputeerde Staten
H-ACW	Hoofd Actiecentrum Water
ICO	Informatie Coördinator
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IenW	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
KCC	Klant Contact Centrum
LCW	Landelijke coördinatiecommissie Waterverdeling
LCO	Landelijke coördinatiecommissie Overstromingsdreiging
LCM	Landelijke coördinatiecommissie Milieuverontreiniging Water
LCMS-W	Landelijk Crisismanagement Systeem - Water
MkNN	Meldkamer Noord-Nederland
MON	Meldkamer Oost-Nederland
OL	Operationeel Leider (veiligheidsregio)
OL-W	Operationeel Leider Waterschap
OTO	Opleiden, trainen en oefenen
PBOB	Proces, Beeldvorming, Oordeelsvorming, Besluitvorming
PCWMN	Platform Crisisbeheersing Waterschappen Midden-Nederland
PDCA	Plan-Do-Check-Act
RBT	Regionaal Beleidsteam
ROT	Regionaal Operationeel Team

UvW	Unie van Waterschappen
VHG	Afdeling Vergunningen, Handhaving & Grondzaken
WDODelta	Waterschap Drents Overijsselse Delta
WOT	Waterschap operationeel team
WBT	Waterschap beleidsteam